

**Efektywność pomocy
udzielanej uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych
osiągana
poprzez rozwiązania systemowe**

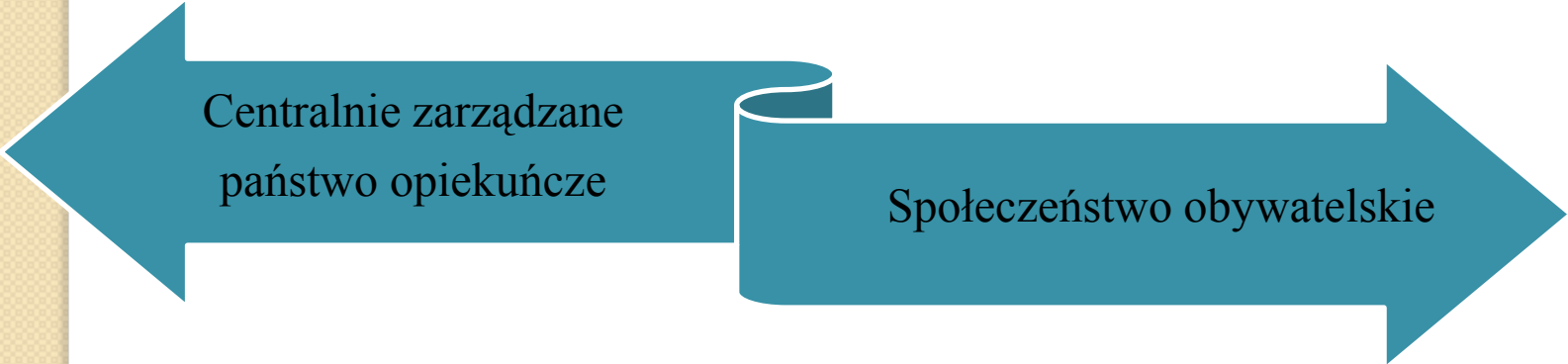

Liliana Zientecka

Warszawa, 23 maja 2014 r.

Rzeczywiste a nie deklaratywne włączenie osób niepełnosprawnych do społeczności lokalnej

Dotychczasowe widzenie osób niepełnosprawnych
głównie przez pryzmat ich deficytów odrzuca się
na rzecz modelu zapewniania im równego uczestnictwa w życiu społecznym

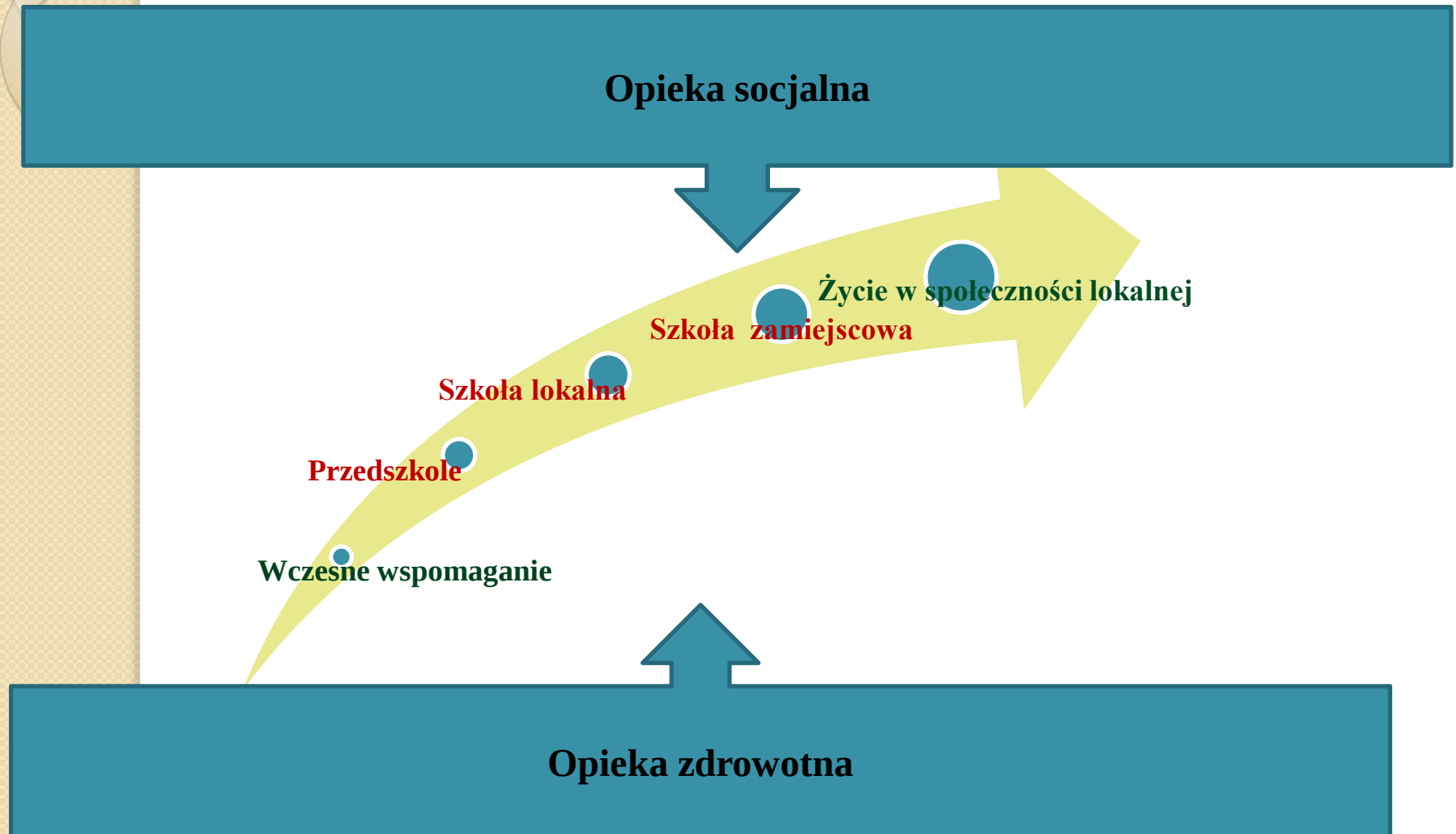
Centralnie zarządzane
państwo opiekuńcze

The diagram consists of two large, teal-colored arrows pointing in opposite directions. The left arrow points left and contains the text 'Centralnie zarządzane państwo opiekuńcze'. The right arrow points right and contains the text 'Społeczeństwo obywatelskie'. The two arrows are connected at their inner ends by a small, curved, white line, suggesting a transition or relationship between the two models.

Społeczeństwo obywatelskie

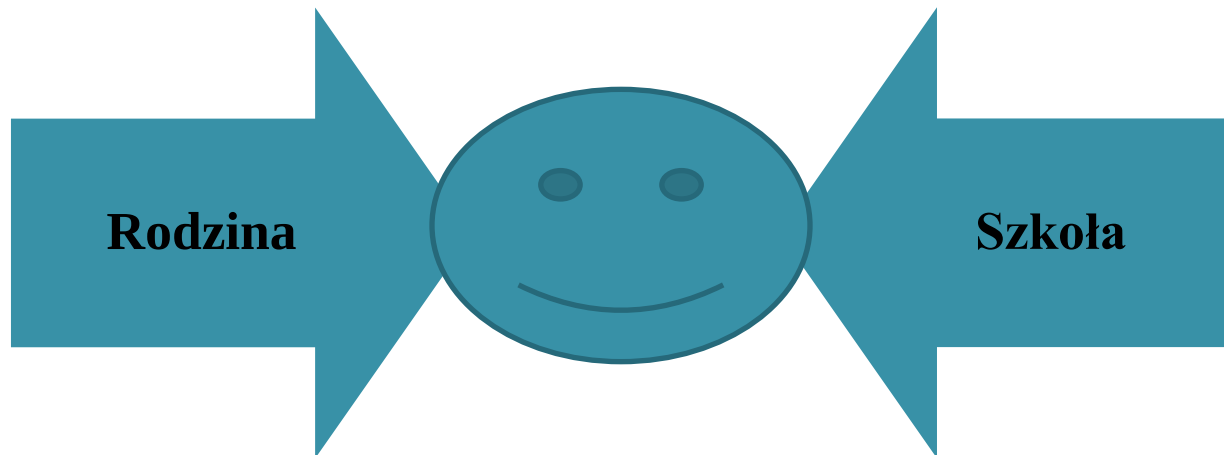
Istota zmian wynika z rosnącej liczby osób niepełnosprawnych
a także z coraz większej świadomości potrzeb tych osób
w kontekście indywidualnych i społecznych konsekwencji ich wykluczenia

Rola lokalnych systemów oświaty w budowaniu tożsamości społecznej osób niepełnosprawnych

Efektywna pomoc

Dziecko wychowuje się w rodzinie i w szkole

Jeśli chcemy pomóc dziecku
konieczne jest wzmacnianie środowisk
w którym się wychowuje

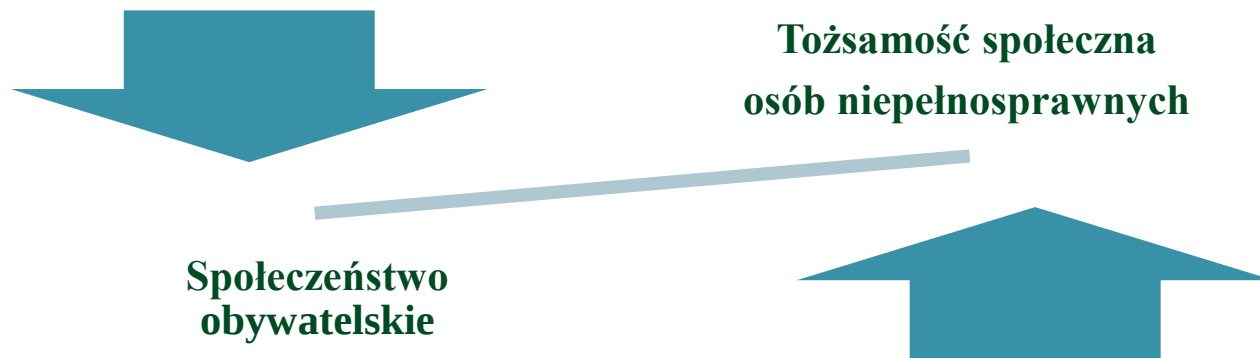
Ratyfikacja praw osób niepełnosprawnych

Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta została przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 13 grudnia 2006 roku,

rząd Polski podpisał ją 20 marca 2007 r., natomiast ratyfikacja Konwencji przez Polskę miała miejsce 6 września 2012r.

Artykuł 24 ust. 2b *Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (Dz. U. z dnia 25 października 2012 r., poz. 1169)*

„osoby niepełnosprawne będą korzystać z włączającego,
bezpłatnego nauczania obowiązkowego wysokiej jakości,
na poziomie podstawowym i średnim,
na zasadzie równości z innymi osobami, **w społecznościach, w których żyją”**

Wskaźniki przyjęte w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego

Jak jest ? - Raport NIK z 2012 r.

Szkoły ogólnodostępne, które mają być głównym miejscem edukacji włączającej nie są odpowiednio przygotowane do pracy z uczniami o SPE

wynika z najnowszego raportu NIK

KNO-4101-01-00/2012 Nr ewid. 173/2012/P/12/057/KNO

Podstawowe dylematy?

1. Uczniowie niepełnosprawni przejawiają liczne specjalne potrzeby edukacyjne, których szkoły ogólnodostępne nie zawsze są w stanie zaspokoić
2. Konieczne są działania interdyscyplinarne wspierające szkoły i rodziny w których wychowuje się dziecko dla zaspokojenia wszystkich jego potrzeb:
 - ☐ zdrowotnych
 - ☐ socjalnych
 - ☐ edukacyjnych
 - ☐ społecznych
3. Potrzebne jest zebranie rozproszonych działań w spójny system wsparcia ucznia o SPE i konsekwentna realizacja zakładanych celów

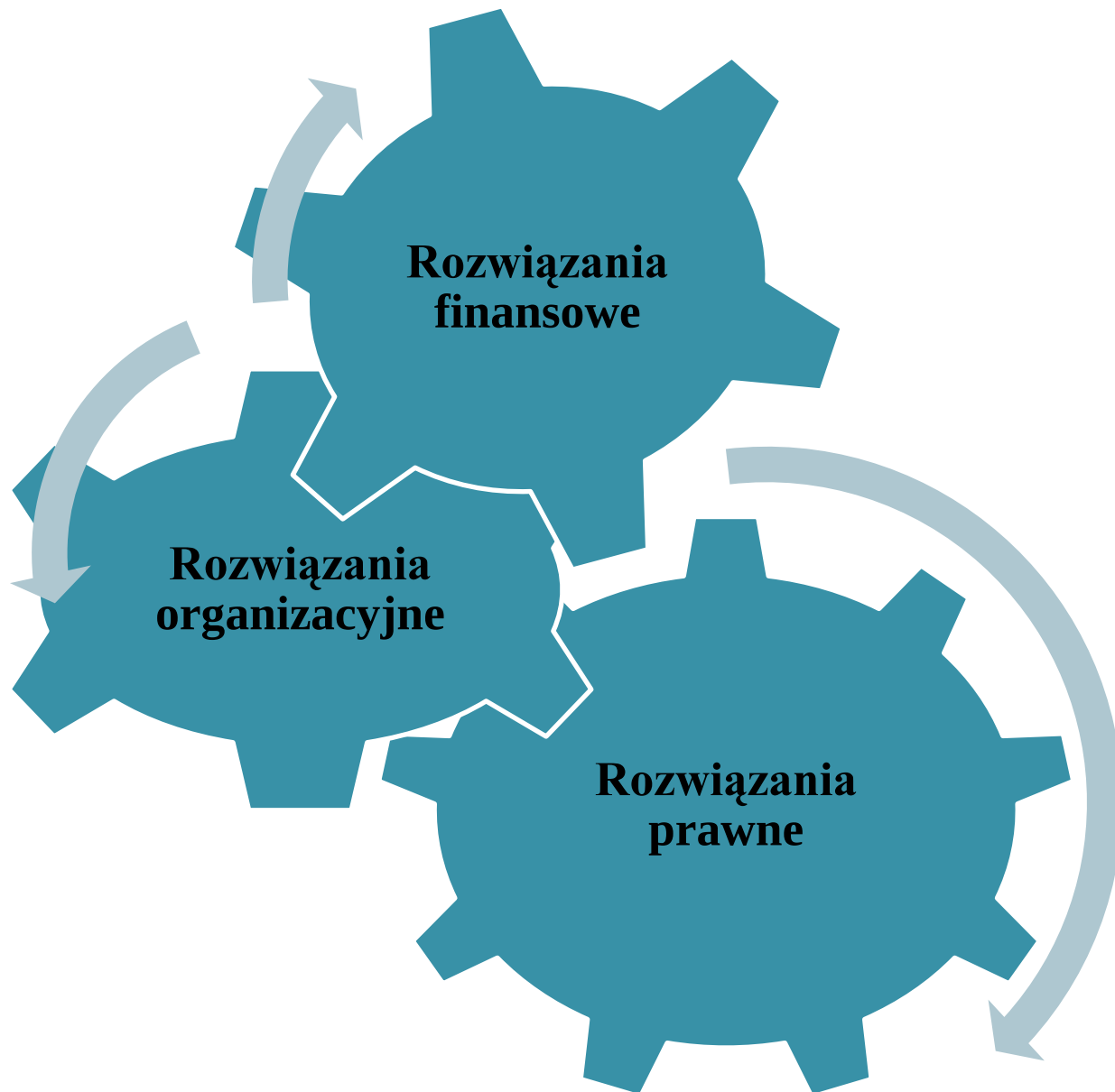
Co składa się na obraz funkcjonowania systemu wsparcia ucznia o SPE?

Analiza systemu aktualnie

- **Zdarzenia** -(Raport NIK) jesteśmy na powierzchni skutków modeli myślowych, struktur systemowych oraz utrwalonych wzorców postępowania
To właśnie na tym wierzchołku odbywa się dyskusja o kształceniu uczniów o SPE
- **Wzorce / Trendy** - poszerzając perspektywę w czasie i przestrzeni, schodzimy pod powierzchnię i zaczynamy analizować trendy i wzorce
Z raportów wiemy, że szkoły ogólnodostępne nie są przystosowane do kształcenia uczniów o SPE
- **Struktury systemowe** - Patrząc z szerszej perspektywy zaczynamy dostrzegać, że każdy skutek staje się przyczyną kolejnego zdarzenia, każda przyczyna jest też skutkiem jakiegoś zdarzenia
W systemie funkcjonują struktury, które są wynikiem niezmiennych modeli myślowych, utrwalają wzorce i trendy a te utrwalają struktury systemowe
- **Modele myślowe**- to nasze głęboko zakorzenione przekonania oraz sposoby postrzegania i myślenia. Są dla nas tak „oczywiste”, że często nie uświadamiamy sobie ich istnienia. Istnieje wiele mechanizmów obronnych, które utrudniają zmianę ukrytych założeń
Jeśli chcemy dokonać trwałych zmian, musimy zadbać o kształcenie przedstawicieli JST, dyrektorów i nauczycieli

Filary systemu wsparcia ucznia o SPE

System prawa oświatowego

- Polskie prawo oświatowe zawiera szereg zapisów, które zobowiązują poszczególne organy administracji publicznej do wypełnienia wobec każdego ucznia tym bardziej ucznia o SPE - pełni praw mu przysługujących
- Z racji zdiagnozowanych potrzeb uczeń o SPE ma być dodatkowo wspomagany

Przepisy oświatowe są spójne i jednoznaczne
ale ich wykonanie lub niewykonanie nie jest obwarowane sankcjami

Czy w pełni wykorzystujemy możliwości prawne ???

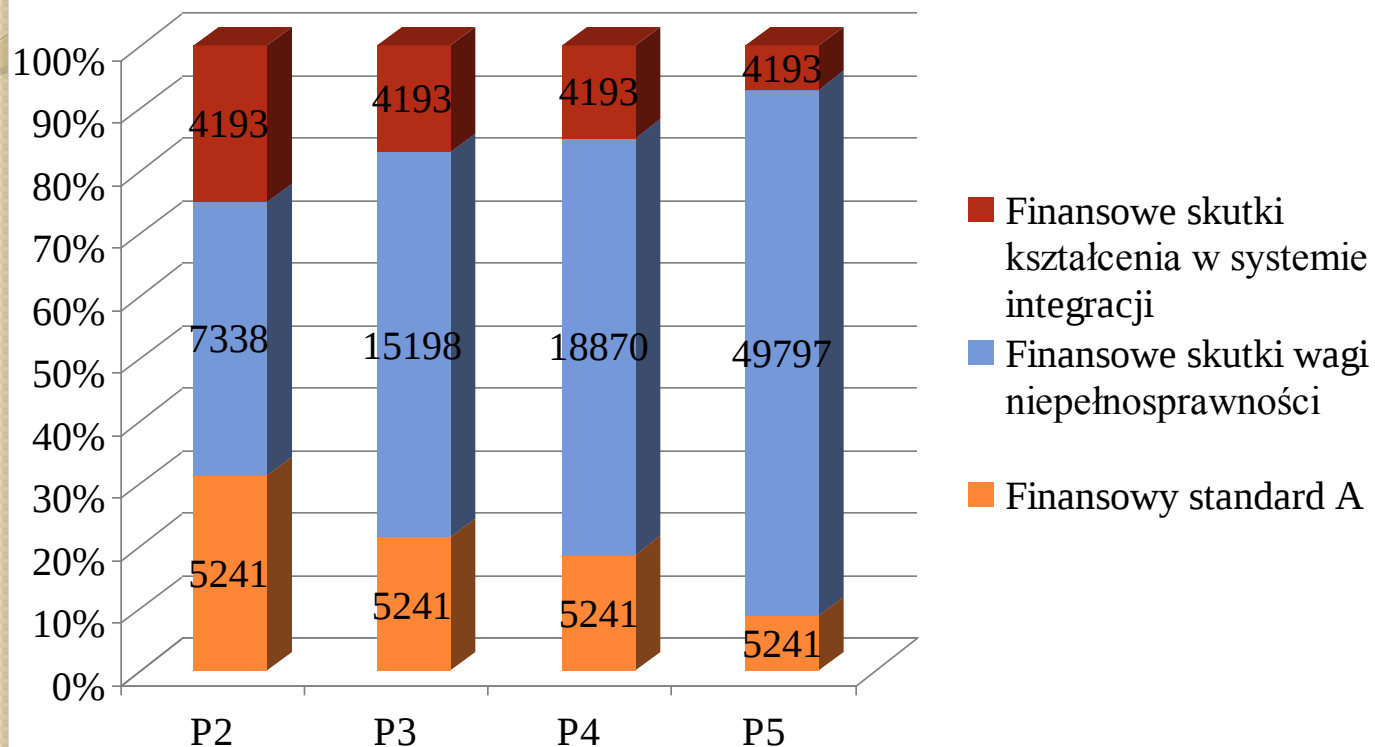
System organizacji kształcenia ucznia o SPE

- Sieć przedszkoli i szkół z różną ofertą edukacyjną i opiekuńczą
- Wybór miejsca kształcenia przez rodzica wiąże się z obowiązkiem gminy dowożenia uczniów niepełnosprawnych
- Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny
- Nowa koncepcja pomocy psychologiczno-pedagogicznej której najważniejszym wyznacznikiem jest zespołowa formuła pracy osób prowadzących zajęcia z uczniem

Rezultaty przyjętych rozwiązań organizacyjnych zależą od
polityki lokalnej JST
sposobu zarządzania szkołą przez dyrektora
i skuteczności nadzoru pedagogicznego

**Dlaczego przyjęte rozwiązania systemowe nie zapewniają
osiągania zakładanych rezultatów ???**

System finansowania kształcenia uczniów o SPE

Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia MEN z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie podziału części oświatowej subwencji ogólnej na rok 2014.

Czy pieniądz idzie za uczniem ?

Pieniądz idzie za uczniem

Pieniądz idzie za nauczycielem

System wsparcia ucznia o SPE jest – ale.....

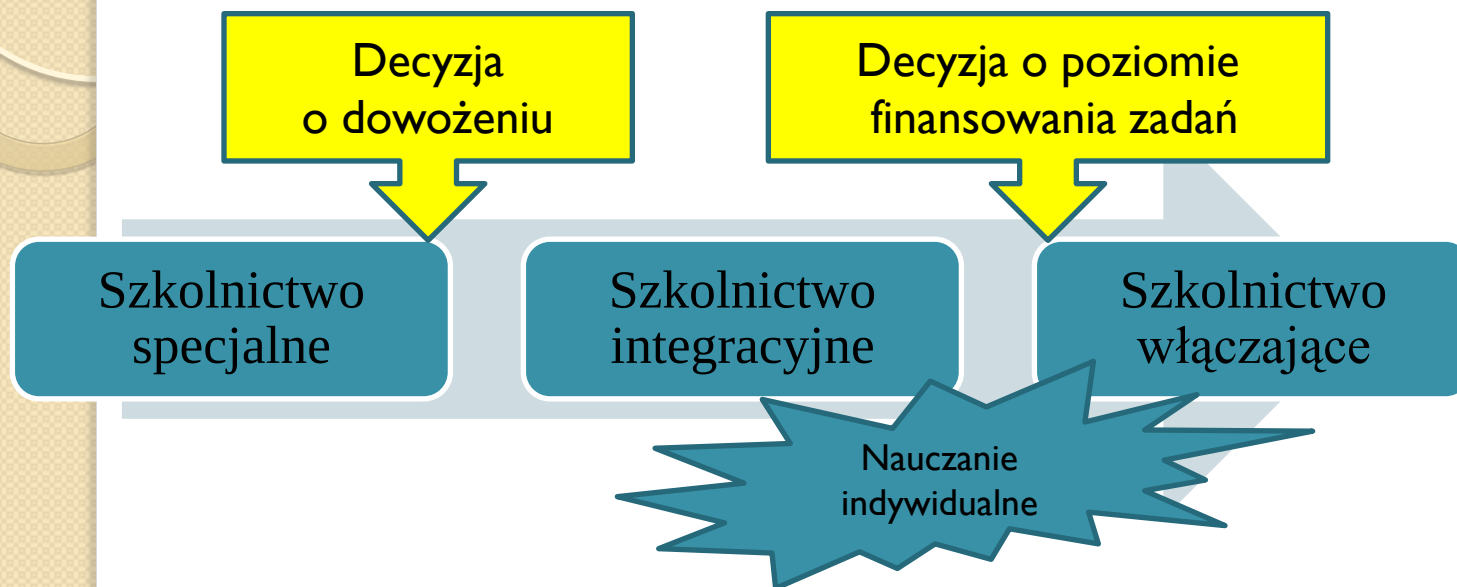
Cechy systemu

- Daje równe prawa wszystkim uczniom
- Zakłada pomoc adekwatną do potrzeb dziecka
- Są środki na finansowanie zaplanowanych rozwiązań
- Jest powszechna akceptacja systemowych rozwiązań na poziomie deklaracji zasad ogólnych

Praktyczne zastosowanie

- Stosowanie przepisów na poziomie ogólnego wywiązania się z obowiązków
- Środki finansowe nie są powiązane z wykonaniem zadań i coraz częściej nie trafiają do celu ich przeznaczenia
- Brak sankcji za niestosowanie się do przepisów
- Brak minimalnych standardów wykonania poszczególnych zadań

Lokalna polityka kształcenia dzieci o SPE – co wzmacniamy ?

Odpowiedzialna polityka społeczna
musi brać pod uwagę długofalowe efekty

- ☐ edukacyjne
- ☐ społeczne
- ☐ ekonomiczne

Systemowe wsparcie w społeczności lokalnej

Rozwiązania systemowe

Rodzic widzi ofertę jako zaplanowane spójne działania wielu podmiotów
czuje się bezpieczniej
podejmuje współpracę

Dziecko ma wszechstronną pomoc i zaplanowaną kontynuację nauki wg aktualnych potrzeb

Nauczyciel jest częścią systemu który prędzej czy później zweryfikuje nieprawidłowości

Pomoc doraźna

Rodzic ciągle zdobywa i błądzi
wszystko zależy od przypadku
czuje się samotny ze swoim problemem

Dziecko ma pomoc taką jaką zdoła wypracować szkoła
jak zmieni szkołę lub nauczyciela
wszystko się może zmienić

Nauczyciel działa indywidualnie
czasem samotnie
czasem nieskutecznie

Rodzic, dziecko i nauczyciel należą do społeczności lokalnej

Efektywność pomocy udzielanej uczniom o SPE

Jak osiągać efektywność w organizowaniu pomocy uczniom o SPE
w szkołach ogólnodostępnych ?

Moje tezy

❑ **Potrzebne są zmiany systemowe** w finansowaniu wsparcia uczniów o SPE – środki przeznaczone na kształcenie tych uczniów muszą trafiać do szkoły która realizuje kształcenie

❑ Nauczycieli, rodziców, przedstawicieli i JST należy przygotować do zmiany

**Efektywność systemowego wsparcia uczniów o SPE
jest wprost proporcjonalna do mentalnych, organizacyjnych i
finansowych możliwości społeczności lokalnej**

Efektywność pomocy udzielanej uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych osiągana poprzez rozwiązania systemowe

Liliana Zientecka
liliana_zientecka@tlen.pl

Warszawa, 23 maja 2014 r.